

HET EUROPEES PARLEMENT: ORGANISATIE EN WERKING

De organisatie en werking van het Europees Parlement vallen onder het Reglement van het Parlement. De activiteiten van het Parlement worden verricht door de politieke organen, commissies, delegaties en fracties.

RECHTSGROND

- Artikel 14 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en de artikelen 223, 224, 226, 229, 231 en 232 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU);
- [Reglement van het Europees Parlement](#).

LEDEN EN SAMENSTELLING

De algemene voorschriften inzake de samenstelling van het Europees Parlement staan in artikel 14, lid 2, VEU. Daarin is bepaald dat de Europese Raad met eenparigheid van stemmen op initiatief van en na goedkeuring door het Parlement een besluit inzake de samenstelling van het Parlement vaststelt. In datzelfde artikel staat ook dat het Parlement bestaat uit maximaal 751 vertegenwoordigers van de burgers van de EU (750 leden plus de voorzitter). Bovendien zijn de burgers "degressief evenredig" vertegenwoordigd, met een minimum van zes leden per lidstaat. Geen enkele lidstaat mag meer dan 96 zetels hebben.

"Degressieve evenredigheid" houdt in dat het totale aantal zetels wordt toegewezen op basis van de omvang van de bevolking van de lidstaten, maar dat de lidstaten met een grotere bevolking aanvaarden dat zij ondervertegenwoordigd zijn zodat de lidstaten met een kleinere bevolking ruimer kunnen worden vertegenwoordigd: hoe groter het land, des te kleiner het aantal zetels in verhouding tot zijn bevolking. Dit concept is nader omschreven in achtereenvolgende besluiten van de Europese Raad die sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon uit hoofde van artikel 14, lid 2, VEU zijn genomen.

In verband met de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de EU was het noodzakelijk om over de herverdeling van 's lands 73 zetels na te denken. Naar aanleiding van het voorstel van het Parlement^[1] heeft de Europese Raad op 28 juni 2018 een besluit vastgesteld inzake de samenstelling van het Parlement na de

[1] [Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 13 juni 2018 over het ontwerp van besluit van de Europese Raad inzake de samenstelling van het Europees Parlement \(PB C 28 van 27.1.2020, blz. 154\).](#)

verkiezingen van 2019^[2]. Het totale aantal zetels werd teruggebracht van 751 tot 705, waarbij sommige lidstaten hun aantal zetels zagen stijgen. Het aantal in elke lidstaat te kiezen leden van het Europees Parlement is als volgt overeengekomen: Duitsland 96; Frankrijk 79; Italië 76; Spanje 59; Polen 52; Roemenië 33; Nederland 29; België, Griekenland, Hongarije, Portugal, Zweden en Tsjechië 21; Oostenrijk 19; Bulgarije 17; Finland, Denemarken en Slowakije 14; Ierland 13; Kroatië 12; Litouwen 11; Letland en Slovenië 8; Estland 7; Cyprus, Luxemburg en Malta 6. In artikel 3, lid 2, van het besluit was echter ook bepaald dat als het VK aan het begin van de zittingsperiode 2019-2024 (dat wil zeggen in juni 2019) nog steeds een lidstaat van de Unie was, het aantal in elke lidstaat gekozen vertegenwoordigers hetzelfde bleef als in de voorgaande zittingsperiode^[3] totdat de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie rechtsgeldig werd. Het terugtrekkingsakkoord is op 31 januari 2020 in werking getreden.

Na verkiezingen komt het Europees Parlement van rechtswege bijeen op de eerste dinsdag na het verstrijken van een termijn van een maand (Akte van 20 september 1976^[4]). Overeenkomstig artikel 229, eerste alinea, VWEU, komt het Parlement tevens van rechtswege bijeen op de tweede dinsdag van maart.

ORGANISATIE

A. De Voorzitter

Volgens het Reglement wordt de voorzitter van het Parlement uit de leden van het Parlement gekozen voor een ambtstermijn van twee en een half jaar, waarbij hij kan worden herkozen (artikel 19). De Voorzitter vertegenwoordigt het Parlement naar buiten toe en in de betrekkingen met de andere Europese instellingen. De Voorzitter zit de debatten in de plenaire vergaderingen voor en ziet erop toe dat het Reglement van het Parlement wordt nageleefd. Bij de opening van elke vergadering van de Europese Raad zet de Voorzitter van het Europees Parlement het standpunt van het Parlement uiteen over specifieke onderwerpen, de agendapunten en wat het Parlement daaromtrent bezighoudt. De Voorzitter ondertekent de begroting van de EU nadat zij door het Parlement is goedgekeurd, waardoor de begroting in werking treedt. Alle wetgeving die volgens de gewone wetgevingsprocedure wordt vastgesteld, wordt door zowel de Voorzitter van het Parlement als de Voorzitter van de Raad ondertekend. De Voorzitter kan worden vervangen door een van de 14 ondervoorzitters (artikel 23).

B. Plenaire vergadering

De plenaire vergadering vormt het Parlement in strikte zin. De plenaire vergaderingen worden geleid door de Voorzitter. Het Parlement komt elke maand (behalve in augustus) in Straatsburg bijeen voor een "vergaderperiode", die van maandag tot en met donderdag duurt. In Brussel worden extra vergaderperiodes gehouden. Een vergaderperiode is onderverdeeld in vergaderdagen (artikel 153). De zitplaatsen in

[2]Besluit (EU) 2018/937 van de Europese Raad van 28 juni 2018 inzake de samenstelling van het Europees Parlement (PB L 165 I van 2.7.2018, blz. 1).

[3]Zie artikel 3 van het Besluit van de Europese Raad van 28 juni 2013 inzake de samenstelling van het Europees Parlement (PB L 181 van 29.6.2013, blz. 57).

[4]Akte betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigers in de Vergadering door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen van 20 september 1976 (PB L 278 van 8.10.1976).

de grote vergaderzaal worden aan de leden toegewezen aan de hand van hun politieke voorkeur, van links naar rechts, in overleg met de fractievoorzitters. De Voorzitter opent de vergadering, soms met een toespraak of een huldebetuiging, al naargelang de actualiteit van het moment. De Voorzitter wordt in zijn taken geassisteerd door 14 ondervoorzitters, die het voorzitterschap kunnen uitoefenen. De Europese Commissie en de Raad van de Europese Unie wonen de plenaire vergadering bij om de samenwerking tussen de instellingen in de besluitvorming te vergemakkelijken. Op verzoek van het Europees Parlement leggen de beide instellingen verklaringen af of leggen zij verantwoording af over hun activiteiten.

C. Politieke organen

De politieke organen van het Parlement omvatten het Bureau (artikel 24 — de Voorzitter en de veertien ondervoorzitters), de Conferentie van voorzitters (artikel 26 — de Voorzitter en de fractievoorzitters), de vijf quaestoren (artikel 28 — vervullen administratieve en financiële taken in verband met de leden), de Conferentie van commissievoorzitters (artikel 29) en de Conferentie van delegatievoorzitters (artikel 30). De ambtstermijn van de Voorzitter, ondervoorzitters en quaestoren, alsook van de commissie- en delegatievoorzitters, bedraagt twee en een half jaar (artikel 19).

D. Commissies en delegaties

De leden zijn verdeeld over 20 commissies, 2 subcommissies en 39 delegaties (interparlementaire delegaties en delegaties in gemengde parlementaire commissies, parlementaire samenwerkingscommissies en multilaterale parlementaire vergaderingen)^[5]. Het Parlement stuurt ook een delegatie naar de Paritaire Vergadering ACS-EU, die is ingesteld in het kader van de overeenkomst tussen de landen van Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS-landen) en de EU^[6]. Het Parlement kan bijzondere commissies (artikel 207) en enquêtecommissies (artikel 226 VWEU en artikel 208 van het Reglement) instellen.

Op grond van artikel 213 kiest iedere commissie of delegatie haar eigen bureau, dat bestaat uit een voorzitter en ten hoogste vier ondervoorzitters.

E. Fracties

De leden maken geen deel uit van nationale delegaties, maar zijn op grond van hun politieke gezindheid lid van transnationale fracties. Volgens artikel 33 van het Reglement van het Parlement moet een fractie minstens 25 leden tellen, die zijn gekozen in ten minste één vierde van de lidstaten. De fracties komen op gezette tijden bijeen in de week die voorafgaat aan de plenaire vergadering en tijdens de vergaderperioden, terwijl ze zich tijdens studiedagen beraden over de hoofdlijnen van hun optreden. Sommige fracties stemmen overeen met supranationale politieke partijen die actief zijn op EU-niveau.

F. Europese politieke partijen en stichtingen

Het Parlement streeft ernaar een omgeving te creëren die bevorderlijk is voor de ontwikkeling van echte Europese politieke partijen en stichtingen, onder

[5] Het aantal leden per commissie is vastgelegd in paragraaf 1 van het [Besluit van het Europees Parlement van 2 juli 2014 over het aantal leden van de commissies \(PB C 224 van 21.6.2016, blz. 34\)](#).

[6] Zie de [Overeenkomst van Cotonou, zoals herzien in Ouagadougou op 22 juni 2010, artikel 17](#).

andere door het vaststellen van kaderwetgeving. Artikel 224 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie vormt de wettelijke basis om via de gewone wetgevingsprocedure een statuut voor Europese politieke partijen en regels betreffende hun financiering vast te stellen. In 2003 werd een regeling voor de financiering van Europese politieke partijen uitgewerkt, die de oprichting van politieke stichtingen op EU-niveau mogelijk maakte^[7]. In reactie op bepaalde vormen van misbruik werden deze regels onlangs gewijzigd bij Verordening (EU, Euratom) 2018/673 van 3 mei 2018^[8], om de Europese dimensie van Europese politieke partijen te versterken, met een eerlijker verdeling van de middelen en een beter handhavingssysteem.

Momenteel bestaan de volgende Europese partijen: de Europese Volkspartij (christendemocraten) (PPE), de Partij van de Europese Sociaaldemocraten (PES), de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE), de Europese Groene Partij (EGP), de Alliantie van Europese Conservatieven en Hervormers (AECR), de Partij van Europees Links (EL), de Beweging voor een Europa van Vrijheid en Democratie (MELD), de Europese Democratische Partij (EDP), de Europese Vrije Alliantie (EVA), de Europese Alliantie van Nationale Bewegingen (AEMN), de Europese Christelijke Politieke Beweging (ECPM) en de EU-Democraten (EUD). De supranationale partijen werken nauw samen met de bijbehorende fracties in het Europees Parlement.

Tot de belangrijkste politieke stichtingen behoren: het Wilfried Martens Centrum voor Europese Studies, de Stichting voor Europese Progressieve Studies, het Europees Liberaal Forum, de Groene Europese Stichting, het Instituut van Europese Democraten, Transform Europe en New Direction – Stichting voor Europese Hervorming.

Op 22 november 2012 heeft het Parlement een resolutie^[9] goedgekeurd waarin er bij de Europese politieke partijen op aangedrongen wordt kandidaten voor te dragen voor het voorzitterschap van de Commissie, teneinde de politieke legitimiteit van zowel het Parlement als de Commissie te versterken. In de aanloop naar de verkiezingen van 2014 is aan deze resolutie gevolg gegeven, toen voor de eerste keer prominente kandidaten meededen. Na die verkiezingen heeft het Parlement een van die prominente kandidaten, Jean-Claude Juncker, op 22 oktober 2014 verkozen tot Commissievoorzitter. In zijn besluit van 7 februari 2018 over de herziening van het kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Parlement en de Commissie^[10] verklaarde het Parlement zich bereid elke kandidaat voor het voorzitterschap van de Commissie te verwerpen die in de aanloop naar de Europese verkiezingen van 2019 niet als lijsttrekker ("Spitzenkandidat") van een Europese politieke partij werd aangewezen. Hoewel voor de verkiezingen van 2019 uiteindelijk werd afgestapt

[7][Verordening \(EU, Euratom\) nr. 1141/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 betreffende het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen \(PB L 317 van 4.11.2014, blz. 1\).](#)

[8][Verordening \(EU, Euratom\) 2018/673 van 3 mei 2018 tot wijziging van Verordening \(EU, Euratom\) nr. 1141/2014 betreffende het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen \(PB L 114 van 4.5.2018, blz. 1\).](#)

[9][Resolutie van het Europees Parlement van 22 november 2012 over de verkiezingen van het Europees Parlement in 2014 \(PB C 419 van 16.12.2015, blz. 185\).](#)

[10][Besluit van het Europees Parlement van 7 februari 2018 over de herziening van het kaderakkoord over de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de Europese Commissie \(PB C 463 van 21.12.2018, blz. 89\).](#)

van het lijsttrekkersproces, werd ervan uitgegaan dat het een breder platform biedt voor discussie tussen de kandidaten, dat het de rol van de Commissievoorzitter transparanter maakt en zijn politieke legitimiteit vergroot, en dat het de EU-burgers nauwer betreft bij en meer bewust maakt van het proces.

De Commissie vond de invoering van transnationale lijsten een goede stap om de legitimiteit van de EU-instellingen in de ogen van de burgers te verbeteren: een Europese kieskring in het leven roepen kon de Europese dimensie van de Europese verkiezingen versterken, aangezien de Europese burgers daardoor de kans zouden krijgen om in contact te komen met kandidaten uit heel Europa^[11]. Op 7 februari 2018 stemde het Parlement tegen de invoering van een transnationaal kiesdistrict voor de Europese verkiezingen van 2019. Het liet de deur echter open voor een toekomstig debat.

G. Het secretariaat-generaal van het Parlement

Het [secretariaat-generaal](#) van het Parlement wordt geleid door de secretaris-generaal, die door het Bureau wordt benoemd (artikel 234). De samenstelling en organisatie van het secretariaat-generaal worden eveneens door het Bureau bepaald: thans omvat het 12 directoraten-generaal en de Juridische Dienst. Het heeft tot taak wetgevingswerk te coördineren en de plenaire vergaderingen en de overige vergaderingen te organiseren. Het voorziet tevens in technische, juridische en specialistische hulp voor de organen van het Parlement en de EP-leden om hen te ondersteunen in de uitoefening van hun mandaat. Het secretariaat-generaal draagt zorg voor vertolking en vertaling voor alle vergaderingen en officiële documenten.

WERKING

Binnen de in de Verdragen vastgelegde kaders stelt het Parlement zelfstandig zijn werkzaamheden vast. Het stelt zijn Reglement vast bij meerderheid van stemmen van zijn leden (artikel 232 VWEU). Voor zover in de Verdragen niet anders is bepaald, besluit het Parlement met een meerderheid van de uitgebrachte stemmen (artikel 231 VWEU). Het Parlement stelt zelfstandig zijn agenda vast voor de plenaire vergaderingen, die voornamelijk gewijd zijn aan de aanneming van verslagen (opgesteld door de parlementaire commissies), vragen aan de Commissie en de Raad, debatten over actuele en dringende kwesties en verklaringen van het voorzitterschap van de Raad. De plenaire vergaderingen van het Parlement en de commissiebijeenkomsten zijn openbaar en kunnen via internet live worden gevolgd.

ZETEL EN PLAATSEN WAAR DE WERKZAAMHEDEN WORDEN VERRICHT

Sinds 7 juli 1981 heeft het Parlement diverse resoluties over zijn zetel aangenomen, waarin de regeringen van de lidstaten wordt verzocht hun verplichtingen ingevolge de Verdragen na te komen en één zetel voor de instellingen vast te stellen. Daar de lidstaten lange tijd in gebreke bleven, heeft het Parlement een aantal besluiten genomen over zijn organisatie en de plaatsen waar het zijn werkzaamheden verricht

[11]<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2018:0095:FIN:NL:PDF>

(Luxemburg, Straatsburg en Brussel). Tijdens de Europese Raad van Edinburgh van 11 en 12 december 1992 hebben de lidstaten een akkoord bereikt over de zetels van de Europese instellingen. Overeengekomen werd dat:

- de zetel van het Parlement zich in Straatsburg bevindt, waar de twaalf maandelijkse vergaderperioden worden gehouden en de zitting tijdens welke het besluit over de jaarlijkse begroting wordt genomen;
- de extra vergaderperioden in Brussel worden gehouden;
- de parlementaire commissies in Brussel bijeenkomen;
- het secretariaat-generaal van het Parlement en de daaronder ressorterende diensten in Luxemburg blijven.

Dit besluit leidde tot kritiek van het Parlement. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft niettemin bevestigd (arrest nr. C-345/95 van 1 oktober 1997) dat de zetel van het Parlement met dit besluit op de juiste wijze overeenkomstig artikel 341 VWEU was vastgesteld. De inhoud van het besluit is in het Verdrag van Amsterdam opgenomen in de vorm van een protocol dat aan de Verdragen is gehecht.

Hoewel het Parlement deze besluiten betreunde, is het gehouden jaarlijks het rooster voor de vergaderperioden vast te stellen op voorstel van de Conferentie van voorzitters. Over het algemeen houdt het Parlement jaarlijks twaalf vergaderperioden van vier dagen in Straatsburg en zes van twee dagen in Brussel. Leden van het Parlement hebben verschillende initiatieven genomen om de zitting in Straatsburg te vermijden. Voor 2012 was bijvoorbeeld een rooster vastgesteld dat voorzag in twee vergaderperioden van twee dagen tijdens dezelfde kalenderweek in oktober, waarmee de totale vergadertijd in Straatsburg met vier dagen zou zijn teruggebracht. Na een klacht van Frankrijk oordeelde het Hof van Justitie van de Europese Unie (zaak C-237/11) echter dat op grond van de genomen besluiten twee volledige vergaderperioden vereist zijn.

Op grond van artikel 229 VWEU kan het Parlement, op verzoek van de meerderheid van zijn leden, van de Raad of de Commissie, buitengewone vergaderperioden houden. Op 18 december 2006 heeft het Parlement voor het eerst een extra vergaderperiode in Brussel gehouden, onmiddellijk na de Europese Raad van 14 en 15 december 2006. Deze praktijk van vergaderperioden die onmiddellijk volgen op belangrijke bijeenkomsten van de Europese Raad heeft zich sindsdien doorgezet.

SAMENSTELLING VAN HET PARLEMENT PER FRACTIE EN PER LIDSTAAT

Een overzichtstabel van de fracties en hun samenstelling is te vinden via de volgende link: <http://www.europarl.europa.eu/meps/nl/crosstable.html>

Eeva Pavy
02/2020

